

Katerina Schwetz

Göteborgs universitet
gusschwk@student.gu.se

Emil i Lönneberga – säregenheter i dialogens översättning till ryska

Bakgrund

Att översätta en dialekt från ett språk i en kultur och ett geografiskt område till ett annat är en utmaning för översättaren för att dialekt hör till de språkspecifika företeelser inom källspråket, där förhållandet mellan dialekt och standardspråk är unikt för varje språk och det kan antingen kompenseras med andra språkelement eller att språkelementen utelämnas helt och återges med standardspråk, vilket bland annat diskuterats av Leszek Berezowski¹. Det krävs också att översättaren har ett visst anseende för att översättningen ska kunna bli mindre normativ och språkligt intressant och innehålla nya lösningar. Är det en barnbok höjs svårighetsgraden ytterligare, då översättaren dessutom måste tänka på att barnets sätt att uppleva skiljer sig från en vuxens, det vill säga texten måste vara språkligt, stilistiskt och kunskapsmässigt anpassad för att tilltala barnet, vilket Riitta Oittinen diskuterar i *Translating for Children*².

Efter att nyligen ha läst Birgitta Englund Dimitrovas artikel ”Från sydöstra Sverige till sydöstra Europa – Vilken bulgariska talar Emil i Lönneberga?”³ blev jag intresserad av hur översättaren hade återgett dialogen i Emilböckerna på ryska.

Syfte

Syftet är att undersöka vilka säregenheter som dialogen i böckerna om Emil i Lönneberga innehåller i den ryska översättningen. Hur talar personerna på ryska? Vilka översättningslösningar har valts? Har dessa lösningar varit optimala för översättningen? Jag vill även titta närmare på om översättaren har lyckats finna en bra motsvarighet för den småländska dialekten på ryska.

Metod och material

Huvudkällorna för denna studie är samtliga sex böcker som finns om Emil: *Emil i Lönneberga (I)*⁴, *Nya hyss av Emil i Lönneberga (II)*⁵, *Än lever Emil i Lönneberga (III)*⁶ skrivna 1963–1970 och samlingsvolymen *Emil och Ida i Lönneberga (IV)*⁷ som innehåller berättelserna *När lilla Ida skulle göra hyss*, *Emils hyss nr 325* och *Inget knussel, sa Emil i Lönneberga* skrivna 1982–1985, och den ryska samlingsvolymen *Эмиль из Леннеберги*⁸ (*Emil' iz Lennebergi*) i översättning av Ljudmila Braude⁹. I analysen kommer böckerna att anges med de romerska siffrorna inom parantes. För att uppfylla målet har dialogen i båda språken jämförts och analyserats. Särskild fokus har lagts på översättning av den småländska dialekten.

Om Emilböckerna

Böckerna handlar om pojken som bor på gården Katthult i den småländska byn Lönneberga. På ett eller annat sätt hamnar Emil hela tiden i situationer som utmynnar i hyss och han skickas till snickarboden av sin far som straff. Han är även finurlig, snäll och har en stark känsla för rättvisa. Böckerna har ett snabbt tempo, många oväntade vändningar i handlingen och dessutom, vilket är ganska ovanligt för Astrid Lindgren, exceptionellt långa kapitel – varje bok (de tre första) innehåller tre kapitel. Enligt Vivi Edström är så omfattande kapitel något som inte är vanligt för barnböcker, åtminstone inte i böcker som Astrid Lindgren hade skrivit innan dess¹⁰.

En annan viktig aspekt är att berättelserna, till skillnad från andra böcker av Astrid Lindgren, har mycket mindre dialog fördelad på hela texten och innehåller procentuellt färre dialoger om man jämför den första och tredje Emilboken, 23,3 procent respektive 18,9 procent.¹¹ Detta är mycket mindre än det brukar vara i en barnbok, men det gör också att dialogen blir en desto viktigare del av berättelserna. Det är i dialogen som bland annat humorn, ironin och inte minst dialekten kommer till uttryck. Och även om det till största delen används rikssvenska i dialogen, så får enligt Vivi Edström ”småländskan slå igenom, då på ett enkelt och tydligt sätt. Dialekten utnyttjas till att ge särskilt eftertryck åt det som händer. [...] Genom detta får böckerna språklig must och färg, i samklang med skildringen i övrigt”.¹²

Hur översätter man dialekt?

Berezowski (1997) skriver om hur bland annat John Catford på 1960-talet försökte hitta ett sätt att översätta språkvarianter som avvek från standardspråket. Genom att studera funktionerna i vissa texter och dess lingvistiska knep tog han hjälp av M.A.K. Halliday och hans kollegors

indelning av dialekten i fyra kategorier: idiolekter, sociala dialekter, geografiska dialekter och tillfälliga dialekter. Med hjälp av denna kategorisering ansåg man att det skulle vara lättare för översättaren att hitta en dialekt i målspråket som motsvarade källspråkets. Tanken var att om, till exempel, en dialekt som var typisk för huvudstaden användes i källspråket, så skulle en huvudstadsdialekt användas i målspråket.

Det framgick dock att detta inte var en teori som fungerade bra i praktiken eftersom Catford hade utgått från faktorer gemensamma för alla länder, de fyra väderstrecken och de dialekter som var relevanta kring huvudstäderna. Dessutom, där källtextens läsare uppfattade dialekten som en del av berättelsen, uppfattades den av målspråkets läsare som ett extra element som särskilde sig.

En sak som tydligt framkommer i denna teori är att man inte kan generalisera dialekter i alla språk genom att använda sig av en slags universalmetod för översättning av dialekt, utan måste granska översättningen av dialekt separat i varje enskilt språkpar.

I *The Theory and Practice of Translation*¹³ som baseras på studier av bibelöversättningar, behandlar Nida och Taber översättning av dialekter på endast två sidor, trots att de anser att "the problems of geographical dialects are extremely complicated and could be treated adequately only in a volume dedicated exclusively to this subject."¹⁴

Enligt deras syn finns det endast två sätt att översätta dialekter: det ena är att använda en dialekt som man anser vara den mest framträdande kulturellt och lingvistiskt och översätta uteslutande till den; det andra är att använda språkformer som kan förstås av majoriteten och som anses vara dominerande.

Berezowski skriver att Jiří Levý hade en annan ståndpunkt som baserades på mer datamaterial än tidigare teorier. Enligt honom skulle varianter eller andra avvikande former från ett standardspråk i källspråket varken återskapas eller översättas. Som Berezowski förklarar det är det som om man skulle ta en tjeckisk översättning av Dante och låta en provensalsk poet prata polska, vilket inte bara vore missledande för läsaren på grund av den interkulturella aspekten men även felaktigt, eftersom den provensalska poeten inte pratar polska i källspråket. Vidare förklarar Berezowski:

[...] in order not to distort the text the translator is authorized to discard any SL specific element judged to be obscure to the prospective reader of the translation, and compensate for the loss by introducing any unmarked TL elements which would not only be immediately recognizable as referring to a specific location, social class, etc.¹⁵

Med andra ord krävs det oftast att en översättare lägger till och

utelämnar ord och eller fraser för att få en balanserad och språkligt harmonisk text i målspråket. Det är också under denna process som översättaren har möjlighet att kompensera en dialekt genom att lägga till olika språkelement som kommer att analyseras längre fram.

I sin analys undersökte Levý dock inte närmare hur översättare valde att gå tillväga när de stötte på dialekt i källspråket, vilka språkliga lösningar de valde och varför. En sak var säker – man kunde inte tillämpa en universell princip. I *Dialect in Translation* skriver Berezowski att Sienkiewicz var den första som gjorde en närmare analys av dessa frågor och tog fram en teori i mitten av 1980-talet. Hon studerade käll- och målspråket i valda språkpar och kom fram till att översättarna använder sig av fyra olika metoder i översättning av dialekt:

- a) Val av målspråksvarianter som kan fylla samma funktion som finns i källspråket (till exempel jiddisch med polsk accent ersätts med jiddisch med engelsk accent).
- b) Val av en språklig variation i målspråket som till en del är lik men ändå olik dialekten i källspråket som talspråk (till exempel talspråkspolska översätts med engelska med polsk accent).
- c) Översättning av dialekt med standardspråk (till exempel cockney översätts med standardtyska).
- d) Utförligare framställning av skillnader som inte finns i källspråket.

Med utgångspunkt i Sienkiewiczs analys jämförde Berezowski i slutet av 1990-talet översättningen av dialekter i käll- och målspråket i flera olika texter och av flera olika översättare. Genom att statistiskt granska och beräkna hur ofta och vilka lösningar översättarna valde när de översatte skönlitterära texter från olika engelska dialekter till polska framträdde tio konkreta strategier för översättning av dialekt. Bland dessa finns translitteration, taldefekt, talspråk, standardspråk och konstgjort språk – en hypotetisk målspråksdialekt.

Om man beaktar den franska översättningen av *Emil i Lönneberga*, där översättaren valt att ge Emil en läspning som strategi för den småländska dialekten, så kan man konstatera att vid översättning för barn krävs det mer lyhördhet, medvetenhet om vem läsaren är liksom inte minst kunskap om och förståelse av dialekten i källspråket.

Förutom den geografiska och sociala miljön ger en dialekt uttryck för stilistisk funktion i en litterär text. En annan viktig aspekt som dialektala markörer kan hjälpa att uttrycka är utmärkande karaktärsdrag. I ”Från sydöstra Sverige till sydöstra Europa – Vilken bulgariska talar Emil i Lönneberga?” påpekar Birgitta Englund Dimitrova att den

viktigaste funktionen hos en dialekt är att ”på ett övergripande plan skapa en kontrastiv markering av vissa delar av texten, för att på detta sätt understryka för verket centrala teman.”¹⁶

Englund Dimitrova poängterar också att översättningen av en dialekt i en text dels beror på vilken status och anseende översättaren uppfattar sig ha, dels på i vilken grad målspråket han eller hon arbetar med använder sig av standardisering. Om översättaren har högt anseende är det mer sannolikt att han eller hon försöker hitta nya och innovativa språkliga lösningar. Om målspråket som en översättare arbetar med oftare har som standard att inte översätta dialekter är det troligt att översättaren inte känner sig motiverad att hitta nya språkliga strategier, utan håller sig inom ramen för normen och till standardspråket.

Om man ska sammanfatta, så kan man säga att det finns två metoder för att översätta dialekt. Eftersom dialekten utgör ett svårt element i översättningen tycker vissa att man inte ska översätta dialekt i målspråket. Andra hävdar att dialekten har en viktig funktion i källspråket och på något sätt borde bevaras i målspråket.

På vilket sätt kan man översätta, eller rättare sagt, språkligt markera en dialekt? Både Sienkiewicz's och Berezowskis tidigare nämnda strategier är intressanta och tänkvärda men det är viktigt att ha i åtanke att detta inte är några universalstrategier som fungerar alltid, överallt eller på alla språkpar. Varje källspråkstext är olika och kräver olika översättningsstrategier. Följande översättningsstrategier framkommer ur min analys som presenteras nedan. Varje exempel anges i källspråk (KS), målspråk (MS) och tillbakaöversättning (TÖ).

Dialekt kompenserad med idiomatiska fraser

I denna grupp kan man se att tilläggen som har gjorts för att kompensera de språkliga dialektelementen består av fraser, där graden av genomskinlighet kan variera. En del av dem, *как пить дать* (kak pit' dat' – säkert som amen i kyrkan), *горькая доля* (gor'kaja dolja – en svår lott), *просто спасу не было* (prosto spasu ne bylo, av frasen *спасу нет* betyder ungefär att man inte kan bli av med eller rädda sig undan någon eller något), *сидеть сложа руки* (sitta med armarna i kors) är idiomatiska fraser definierade som ”fasta uttryck vars innebörd inte framgår av de ingående ordens betydelse” i *Svensk ordbok*¹⁷, medan andra är fasta uttryck som *ничего сказать* (netjego skazat' – ungefär det var just snyggt) och *ясное дело* (självklart, så klart) och kan ses som klichéer, det vill säga utnötta och banala uttryck som ofta används i vardagsspråket.

Nedan följer exempel på dialekt kompenserad med idiomatiska fraser:

KS. "Fast nu ska vi ju inte *ge opp* Alfred för det", sa hon. (III, 148)
MS. – Но это вовсе не значит, что мы должны *сидеть сложа руки*, –
добавила она. (80)
TÖ. "Men det betyder inte alls att vi måste *sitta med händerna i kors*,
lade hon till.

I detta exempel har översättaren valt att kompensera det dialektala *ge opp* med den idiomatiska frasen *сидеть сложа руки* ("sitet' slozja ruki" – att sitta med händerna i kors).

KS. "Nä, visst nä, först ska jag be dej Emil, om förlåtelse; sa han [...] (IV, 78)
MS. – *Надо, ясное дело, надо!* Для начала я должен попросить у тебя прощения, Эмиль, – сказал он. (89)
TÖ. – *Nödvändigt, det är klart det är nödvändigt!* Till att börja med måste jag be dig om förlåtelse, Emil, sa han.

Den idiomatiska frasen *ясное дело* (*jasnoe delo*) med betydelsen självklart, har här använts som kompensation för den småländska dialekten.

I ovanstående exempel fungerar de idiomatiska fraserna som en intressant lösning på att kompensera de dialektala språkelementen i dialogen. De tillför även en kulturell kontext på målspråket motsvarande det dialekten gör i källspråket.

Översättning av dialekt med standardspråk

Som nämnt tidigare är översättning av dialekt med standardspråk den vanligaste. I den engelska översättningen av Emilböckerna till exempel, är den småländska dialekten översatt med standardengelska. Detta kan bero på att det finns många dialekter i Storbritannien och det skulle vara svårt att hitta en adekvat motsvarighet som skulle kunna accepteras och förstås av alla målspråkets läsare. I Ryssland finns det inte så många dialekter av historiska grunder, då standardryska haft ett ganska starkt fäste i hela landet, och det gör det naturligt att i den ryska översättningen av dialogen använda standardryska, som kan ses i exemplen nedan. Nackdelen med denna variant är att de dialektala språkelementen från källspråket försvinner helt och man får en neutral och onyanserad text.

Exempel på översättning av dialekt med standardspråk:

KS. "[...] bäst som Emils pappa donade med flaggan kom Alfred sättande nere från lagården och ropade på renaste småländska: "Koa kalver, koa kalver!" (I, 39)
MS. Не успел папа Эмиля развернуть флаг, как со скотного двора прибежал Альфред и закричал: – *Корова телится! Корова телится!* (7)

TÖ. Knappt hade Emils pappa vecklat ut flaggan förrän Alfred kom springande från ladugården och skrek: “*Kon kalvar, kon kalvar!*”

KS: “*För å lära barna så di inte blir lika hemska som jag*”, sa Emil.
(III, 7)

MS. – *Чтобы читать детям и учить детей не быть такими плохими, как я*, – сказал Эмиль. (47)

TÖ. “*För att läsa för barnen och lära barnen att inte vara så hemska som jag*”, sa Emil.

I exemplen ovan har översättaren valt att inte kompensera dialekten med någon språklig markör.

Översättning av dialekt med tal- eller vardagsspråk

En dialekt i källspråket som översätts med talspråk i målspråket är inte alltid en bra lösning på att återge dialekt, påpekar Berezowski¹⁸ eftersom läsaren då förknippar talspråket med en viss social grupp, exempelvis utbildade och ofta fattiga människor i stället för att förknippa den med ett geografiskt område. Denna förväxlingsproblematik finns inte i den här översatta dialogen, då det flera gånger nämns var man befinner sig geografiskt – Småland, Vimmerby, Mariannelund.

Exempel på översättning med tal- eller vardagsspråk:

KS. “Nämen, Emil lille, *sir* du inte vem det är”, skrek Kommandoran [...] (II, 118)

MS. – Эмиль, миленький, *неужто* ты не узнаешь меня?! – завопила Командорша. (45)

TÖ. “Rare Emil, känner du *verkligen* inte igen mig?! började Kommandoran tjuta.

Den talspråkliga partikeln *неужто* (*neuzjto* – verkligen) har en neutral motsvarighet – *неужели* (*njeuzjeli*)¹⁹. Här kompenserar talspråksvarianten det dialektala *sir*.

KS. “Det är väl ändå inte möjligt att *di* kan ha en kumminalordförande som gör hyss!” (III, 168)

MS. – Быть того не может, чтобы председателем муниципалитета стал *эдакий* озорник! (85)

TÖ. “Det kan inte vara så att kommunalordföranden blir *ett sådant* busfrö!”

Den ryska talspråksformen *эдакий* (*edakij*) för *такой* (*takoj*) – sådan, fungerar som kompensation för det dialektala *di*.

I min analys framgår att användning av tal- eller vardagsspråk

som kompensation för dialekt är en fungerande lösning eftersom de dialektala språkelementen i källspråket inte bara försvinner som vid översättning med standardspråk, utan återges med talspråkliga språkelement. Vidare innehåller en del av källspråkets text talspråk vilket gör att det i målspråket inte blir som ett nytt och främmande element för läsaren att ta till sig. Även stilistiskt och adaptionsmässigt fungerar denna kompensation av dialekt bra.

Nybildade ord som dialektkompensation

Nedan är ett exempel på de två nybildade orden som används i dialogen.

KS. "Jag vill inte ha mi *mysse*", skrek Emil, "jag vill ha mi *bysse!*" (I, 68)
MS. – Не хочу *шанейку!* – орал Эмиль. – Хочу *ружейку!* (12)
TÖ. "Jag vill inte ha hattisen", skrek Emil. "Jag vill ha bössisen".

Både *шанейка* (sjapejka) och *ружейка* (ruzjejka) är bildade ord av de ryska orden *шанка* (sjapka – mössa) respektive *ружьё* (ruzjo – bössa). Man har använt sig av ordbildningssuffixet "*ейк*" (ejk)²⁰. I fallet med *шанка* som är ett substantiv femininum är det inga konstigheter att bilda ett nytt ord med denna ordbildningsform men det intressanta är att översättaren har använt sig av samma ordbildningssuffix även när det gäller *ружьё* som är ett substantiv neutrum. Båda orden är nybildningar.

Folkligt och poetiskt språk

I denna kategori har jag placerat exempel där översättaren har valt att kompensera den småländska dialekten med dikt respektive folkligt och talspråkigt uttryck. Nedan ges två exempel.

KS. "Det kommer snö så *innehärmelit*", sa lilla Ida, för så säger man i Småland när det snöar mycket. (III, 144)
MS. – *Вется, сыплет белый снег, все дорожки заметая,* – сказала маленькая Ида, потому что так говорят в Смоленде, когда разыгрывается пурга. (79)
TÖ. "*Den vita snön virvlar och faller, alla vägar snöar igen,* sa lilla Ida, eftersom det är så man säger i Småland när det är snöstorm.

Här har vi en översättning på meningsnivå. Adverbialet *innehärmelit* i källspråket har kompenserats med en poetiskt klingande fras i målspråket. Översättaren har troligen tyckt att det svenska ordet lät poetiskt och associerat det med en folksång. Frasen har inte gett något resultat vid sökning på Google.

KS. "Så högt", sa hon. "Där *oppe* kan man nog se ända till Mariannelund!"
(I, 40)
MS. – Как высоко! – сказала она. Оттуда сверху *небось* все видеть до
самого Марианнелунда? (7)
TÖ. "Så högt", sa hon. Där uppifrån kan man *nog* se ända till själva
Mariannelund!

I exemplet ovan kan vi se att platsadverbialiet *oppe* har kompenserats med den folksliga och talspråkliga partikeln för *nog* – *небось* (*nebos'*)²¹. En neutral motsvarighet hade varit *вероятно* (*verojatno*) eller *пожалуй* (*pozjaluj*).

Diskussion

Syftet med en översättning är att överföra texten innehålls- och stilmässigt från ett språk till ett annat. Det finns dock en aspekt i översättning som är en utmaning för översättaren – översättning av dialekt. I sin artikel "Ingen översättning är odödlig", skriver Elisabeth Tegelberg²² att dialekt tillhör ett av de problem som ingen översättning kan lösa på ett helt tillfredsställande sätt. Det finns alltså inte ett enstaka universalsätt att översätta dialekt vilket Catfords forskning bland annat har visat. I studier gjorda av exempelvis Berezowski, som har studerat olika översättares sätt att översätta dialekter i olika texter, har det framkommit nya språkliga lösningar att översätta dialekt.

Hur översättningen av en dialekt görs eller blir beror på flera faktorer som till exempel om litteratur till målspråket i majoriteten översätts med standardspråk eller inte, om översättaren har högt anseende, vilka kunskaper han eller hon har i käll- och måltexten, dessas kultur, normer, översättarens egna individuella språkbruk och ordförråd och hur hon eller han uppfattar och förstår dialekten i källspråket. Om texten dessutom är en barnbok är det en desto större utmaning att översätta dialekt, då översättningen måste anpassas när det gäller språket, stilen och utifrån de kunskaper ett barn har. Texten ska helt enkelt tilltala barnet och vara lätt att förstå och knyta an till. Det gäller inte minst dialogen.

Trots att dialogen i Emilböckerna till omfånget är mycket mindre än i barnböcker generellt har den en viktig roll i berättelserna. "Replikerna faller kärnfulla, dräpande, ironiska, ibland folkligt ordstävsmässiga. [...]. I dialogen speglas temperamenten och motsättningarna mellan figurerna".²³ Karaktärerna i Emilböckerna talar en blandning av talspråk, rikssvenska och småländska. Den småländska dialekten används framför allt för att uttrycka starka känslor som till exempel uttrycks av Ida (som vill sitta i snickerboa) och Lina (om Emil: "förgrömmade unge").

Ljudmila Braude har kommit med flera kreativa lösningar till översättning av den smäländska dialekten med bland annat de nybildade orden *шапейка* och *ружейка* och fraser som är ordstävsmässiga. Även kompensationen av dialekten med tal- och vardagsspråk fungerar bra, då de dialektala språkelementen inte utelämnas helt och dessutom ger en bra balans i hela dialogen eftersom det används en del talspråk i källtexten.

Sammanfattningsvis kan man säga att Ljudmila Braude har lyckats vara trogen Astrid Lindgrens originaltext – hennes översättning innehåller relativt få utelämnningar och tillägg. Hon har även skapat en levande, rolig och läsvärd dialog av Emil i Lönneberga på ryska och i samma anda som Astrid Lindgrens original.

Noter

¹ Berezowski, Leszek, *Dialect in Translation*, Wrocław 1997.

² Oittinen, Riitta. *Translating for Children*. New York 2000.

³ Englund Dimitrova, Birgitta. "Från sydöstra Sverige till sydöstra Europa – Vilken bulgariska talar Emil i Lönneberga?". *Explorare nesesse est. Hyllningskrift till Barbro Nilsson*. [= Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Slavic Studies, 28]. Ambrosiani P., Löfstrand E. m fl (red.). Stockholm 2002, s. 81–89.

⁴ Lindgren, Astrid. *Emil i Lönneberga*. Stockholm 2007.

⁵ Lindgren, Astrid. *Nya hyss av Emil i Lönneberga*. Stockholm 2006.

⁶ Lindgren, Astrid. *Än lever Emil i Lönneberga*. Stockholm 2007.

⁷ Lindgren, Astrid. *Emil och Ida i Lönneberga*. Stockholm 2008.

⁸ Lindgren, Astrid. *Emil iz Lennebergi*. S: t Petersburg 2002.

⁹ Ljudmila Braude (1927), är fil. dr i den nordiska litteraturen med sagor som specialisering. Verksam som översättare av nordisk och tysk skönlitteratur sedan 1950-talet. Hon har forskat och undervisat i svenska och tyska. Översatt böcker av bland andra Selma Lagerlöf och Tove Jansson men främst H. C Andersens och Astrid Lindgrens sagor. Tilldelades Hans Christian Andersens hederspris 1988, 1990 det internationella Astrid Lindgren-priset och 2009 Finlands utländska översättarpris.

www.peoples.ru/science/philosophy/braude

Novaja Literaturnaja Karta Rossiji: www.litkarta.ru/russia/spb/persons/braude-1/

¹⁰ Edström, Vivi. "Berättartekniken i Astrid Lindgrens böcker om Emil i Lönneberga". *Barnbok och barnboksforskning*. Red. Fridell, L. Stockholm 1972, s. 43–44.

¹¹ Edström, 1972, s. 65.

- ¹² Edström, 1972, s. 67.
- ¹³ Nida, Eugene A & Taber, Charles R. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden, 1969.
- ¹⁴ Nida & Taber, 1969, s.129.
- ¹⁵ Berezowski, 1997, s. 34.
- ¹⁶ Englund Dimitrova, 2002, s. 81.
- ¹⁷ *Svensk ordbok A-L*. Stockholm, 2009.
- ¹⁸ Berezowski, 1997, s. 80.
- ¹⁹ *Norstedts ryska ordbok*. Stockholm 2007.
- ²⁰ *Ейк* ”нерегулярная формообразовательная единица, выделяющаяся в имени существительном женского рода с уменьшительно-уничжительным значением [...]”. Еjk – Oregelbunden ordbildningsenhet typisk hos substantiv femininum med en förminskande och nedsättande betydelse (egen översättning). Jefremova, T.F. *Tolkovyj slovar' slovoobrazovatel'nych jedinit russkogo jazyka*. Moskva 1996, s. 121.
- ²¹ *Bol'sjoj tolkovyj slovar' russkogo jazyka*. S: t Petersburg 2009.
- ²² Tegelberg, Elisabeth. Ingen översättning är odödlig. 2009-05-16. www.svd.se/kulturnoje/understreckat/ingen-oversattning-ar-ododlig-2904209.svd
- ²³ Edström, Vivi, 1972, s. 65–66.